

Haninge kommun

Rektorn vid Brandbergsskolan

Beslut för grundskola och grundsärskola

efter tillsyn i Brandbergsskolan
i Haninge kommun

Tillsyn i Brandbergsskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Haninge kommun under våren 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Brandbergsskolan besöktes av Skolinspektionen mellan den 5 februari 2014 och den 7 februari 2014.

Fakta om skolenheten

Brandbergsskolan är en kommunal skola som ligger i kommundelen Brandbergen i Haninge kommun. Verksamheten omfattar förskoleklass (F), grundskola årskurs 1-9 samt grundsärskola. På Brandbergsskolan finns en introduktionsklass (årskurs 6-9) för till Sverige nyanlända elever. På skolan finns det också en särskild undervisningsgrupp (lärstudio) för elever med särskilda stödbehov. Brandbergsskolan har även profilklasser i sång och orkester. Skolans profilklass för sång finns från årskurs 4 och profilklassen för orkester finns från årskurs 6. Personalen är organiserad i ett arbetslag för förskoleklassen och årskurs 1-3. I årskurs 4-9 är lärarna indelade i olika ämneslag.

Skolans ledningsgrupp består av rektorn och två biträdande rektorer. Den ena biträdande rektorn har ett delegerat personalansvar och det dagliga verksamhetsansvaret för lärare och fritidspersonal i förskoleklassen, årskurs 1-3, grundsärskolan och lärstudio. Den andra biträdande rektorn har ett delegerat ansvar för personalen och det dagliga verksamhetsansvaret i årskurs 6-9. Rektorn har det övergripande organisatoriska ansvaret för verksamheten och ett dagligt verksamhetsansvar för årskurs 4 och 5. Rektorn ansvarar även för skolans utvecklingsarbete.

Vid tillfället för tillsynen har Brandbergsskolan 573 elever. Av dessa går 29 elever i förskoleklass och 7 elever i grundsärskolan.

I januari 2012 genomfördes en sammanslagning av Klockarbergsskolan (förskoleklass och årskurs 1-5) med Brandbergsskolan. Brandbergsskolan blev därmed en F-9 skola. Nuvarande rektor har varit rektor vid Brandbergsskolan sedan september 2013.

Årskurs 3

Enligt Skolverkets nationella statistik (SIRIS) för de nationella ämnesproven för läsåret 2012/13 uppnådde 24 procent av eleverna i årskurs 3 kravnivån på samtliga delprov i matematik. Motsvarande andel för riket var 68 procent. I svenska uppnådde nästintill 60 procent av eleverna samtliga delprov och motsvarande andel för riket var 78 procent. I ämnet svenska som andraspråk uppnådde 46 procent av eleverna kravnivån på samtliga delprov.

Av skolans egen redovisning för läsåret 2012/13 framgår att 84 procent bedömdes uppnå kunskapskraven i matematik i slutet av årskurs 3. I svenska uppnådde 79 procent kunskapskraven. När det gäller de samhällsorienterande ämnena och de naturorienterande ämnena nådde nästintill 100 procent kunskapskraven i slutet av årskurs 3.

Årskurs 6

Skolverkets statistik SIRIS visar att andelen elever som nått minst betyget E i årskurs 6 läsåret 2012/13 var som högst (100 procent) i ämnena hem- och konsumentkunskap, biologi, svenska, modersmål, religion och samhällskunskap. Lägst andel elever med ett godkänt betyg var i ämnet engelska och svenska som andraspråk, där 92 respektive 68 procent av eleverna nådde minst betyget E. I övriga ämnen nådde nästintill 100 procent av eleverna minst betyget E.

Den genomsnittliga betygspoängen för varje ämne var högst i ämnena modersmål (15,1) och musik (14). Den genomsnittliga betygspoängen var som lägst i svenska som andraspråk (8,2) och hem- och konsumentkunskap (11,7). I de flesta ämnena är betygspoängen för skolans elever strax under genomsnittet i riket.

Årskurs 9

Enligt Skolverkets statistik SIRIS var det genomsnittliga meritvärdet 204 poäng läsåret 2012/13, jämfört med 213 poäng för riket som helhet. De senaste fem åren har meritvärdet i årskurs 9 i Brandbergsskolan varierat. Den lägsta noteringen är 192 poäng (år 2011/12) och som högst hade skolan ett genomsnittligt meritvärde på 207 poäng (2008/09). Brandbergsskolans genomsnittliga meritvärde har de senaste fem åren varit lägre än riksgenomsnittet. Under de fem senaste åren har pojkarnas meritvärden varit konstant lägre än flickornas, med den största skillnaden läsåret 2011/12 då skillnaden var 46 meritpoäng. Av den nationella statistiken framgår det en konstant skillnad i meritvärden när det gäller pojkar och flickor med svensk respektive utländsk bakgrund. Under läsåret 2012/13 hade till exempel pojkar med svensk bakgrund 65 meritpoäng mer än pojkar med utländsk bakgrund. Samma läsår hade flickor med svensk bakgrund 37 meritpoäng mer än flickor med utländsk bakgrund.

Andelen elever som uppnådde målen i alla ämnen läsåret 2012/13 var 62 procent. Motsvarande resultat för riket läsåret 2012/13 var 77 procent. Under de fem senaste åren har andelen elever som uppnått målen i samtliga ämnen sjunkit från som högst 67 procent (2008/09) till 62 procent (2012/13).

Utifrån Skolverkets nationella statistik kan Skolinspektionen konstatera att det har varit lågt deltagande på de nationella ämnesproven i årskurs 9 de fem senaste åren. Antalet som inte deltog i nationella proven i exempelvis matematik läsåret 2011/12 var 39 elever av 100. Läsåret 2012/13 var det 13 elever av 93 som inte deltog.

Andel elever som läsåret 2012/13 var behöriga till gymnasieskolans högskoleförberedande program var 73 procent och till yrkesprogram 73 procent. Motsvarande siffror för riket var 83 respektive 88 procent. Av Skolverkets statistik för Brandbergsskolan framgår att behörigheten till nationella program de senaste fem åren har varierat mellan 71 procent (2011/12) och 88 procent (2008/09).

Enligt skolans uppgifter fick de elever som gick i årskurs 9 läsåret 2012/13 i grundsärskolan slutbetyg och klarade minst kravnivå E i alla ämnen.

Helhetsbedömning

Tillsynen av Brandbergsskolan visar att skolan behöver vidta genomgripande åtgärder så att samtliga elever ges förutsättningar att nå målen i utbildningen och utvecklas så långt som möjligt. Skolan har i viss utsträckning ett systematiskt kvalitetsarbete där skolledningen och lärarna på individnivå följer upp och analyserar elevernas kunskapsresultat och nationella provresultat. Emellertid görs inte tillräckliga analyser av elevernas måluppfyllelse på gruppnivå och övergripande skolnivå och därmed saknas resultat som kan ligga till grund för en utvärdering av skolans arbete med bland annat särskilt stöd, resursfördelning och bedömning och betygssättning.

Måluppfyllelsen i grundskolan behöver förbättras, framför allt i svenska och matematik. De fem senaste åren har andelen elever som går ut årskurs 9 med betyg i samtliga ämnen legat under riksgenomsnittet och dessutom visat en sjunkande trend. I exempelvis matematik har andelen pojkar som inte uppnår lägst betyg E ökat de fem senaste åren. När det gäller jämförelsen av kunskapsresultat mellan elever med utländsk bakgrund och elever med svensk bakgrund finns det konstanta betydande skillnader där elever med svensk bakgrund har högre resultat. Dessutom har en betydande andel elever i årskurs 9 inte deltagit i de nationella ämnesproven de fem senaste åren, framförallt i matematik och engelska. Detta har skolan inte uppmärksammat och följt upp. Sammantaget konstaterar Skolinspektionen att skolan inte i tillräcklig omfattning följer upp och analyserar måluppfyllelsen för att sätta in rätt åtgärder i arbetet att förbättra elevernas kunskapsutveckling. Eleverna ges därmed inte heller förutsättningar att nå målen i utbildningen och utvecklas så långt som möjligt.

Rektorn och lärarna behöver se till att alla elever känner sig trygga i skolmiljön. Både skolledningen och skolans elevhälsoteam arbetar mycket med akuta situationer och hinner inte med att arbeta hälsofrämjande och förbyggande. Skolinspektionens tillsyn visar också att skolans personal har olika förhållningssätt till de gemensamma ordningsreglerna. Enligt flera intervjuade elever och lärare medför detta en betydande osäkerhet kring vilka regler som gäller i olika klassrum. Skolinspektionen observerar i sina verksamhetsbesök exempel på undervisning i trygghet och lärande miljö men också lektioner där studieron brister. Vid intervju uppger elever, personal och skolledning att åtgärder vidtas i de fall personalen får kännedom om kränkningar. Dock visar tillsynen att det i stort sett dagligen förekommer slagsmål och kränkande språkbruk på skolan. Detta gäller framför allt eleverna i de lägre åldrarna, men förekommer även bland eleverna i årskurs 7-9. I Skolinspektionens utredning framkommer att slagsmål och kränkande språkbruk inte bara förekommer på rasterna och i korridorerna utan även i vissa undervisningssammanhang.

Vidare konstaterar Skolinspektionen att rektorn behöver säkerställa att personalen alltid anmäler alla former av kränkningar till rektorn. Skolinspektionen vill vidare påpeka att skolan snarast behöver vidta åtgärder för att komma till rätta med skolans otrygghet framför allt i de lägre åldrarna. I grundsärskolans och musikprofilernas verksamheter visar tillsynen att det är en trygg miljö.

Beträffande skolans arbete med särskilt stöd har tillsynen visat omfattande brister som måste åtgärdas. I tillsynen framkommer att elever i de lägre åldrarna inte alltid får studiehandledning på sitt modersmål trots att de har behov av detta. I dokumentstudier samt intervjuer med elever, lärare, elevhälsa och skolledningen framkommer vidare att skolan inte har tillräckligt med specialpedagoger eller speciallärare för att täcka elevernas behov av dessa kompetenser. Detta är särskilt påtagligt i de yngre årskurserna, men gäller även eleverna i årskurs 7-9.

Den nuvarande skolenheten Brandbergsskolan bildades i januari 2012 då Klockarbergsskolan och Brandbergsskolan slogs samman och bildade en skola med förskoleklass och årskurserna 1-9. Skolan har i dagsläget ett elevunderlag med mycket varierande behov, bland annat mycket studiemotiverade elever, många elever i behov av särskilt stöd och ett stort antal till Sverige nyanlända elever. Skolan har haft nio rektorsbyten på tio år. Skolinspektionens utredning visar att den turbulens som omgett både de återkommande rektorsbytena och sammanslagningen 2012 har haft en negativ inverkan på skolans förmåga att tillgodose alla elevers rätt till en utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Sammantaget konstaterar Skolinspektionen att utbildningen vid Brandbergsskolan inte är systematiskt inriktad på att uppfylla målen i läroplanen och övriga författningsbestämmelser.

Skolinspektionen får i samband med tillsynsbesöket höra flera exempel på hur otydliga rutiner medför att vissa lärare inte gör sådant som de gemensamt har ansvar för. Detta gäller bland annat att överlämning inte alltid genomförs mellan lärare som slutar och den lärare som ska ta över undervisningen, att lärare inte samverkar angående bedömning och betygsättning eller en enskild elevs behov, eller att det är lärarberoende om eleverna har trygghet och studiero. Detta innebär att alla elever inte ges samma möjligheter till att nå kunskapskraven eller bli korrekt bedömda och betygssatta. Flera av de intervjuade återkommer till att de inte känner att de har möjlighet att samverka tillräckligt för att utbildningens mål ska uppfyllas. Dessutom konstaterar Skolinspektionen att samverkan saknas mellan skola och fritidshemmet.

Utredningen visar att rektorn behöver ta ett helhetsgrepp kring samarbetet mellan personalen på skolan. Tillsynen visar också att det i liten utsträckning ges möjlighet för eleverna att ha ett reellt inflytande över undervisningen innehåll.

I grundsärskolans verksamhet uppfyller skolan författningarnas krav och i musikprofilerna stimuleras elevernas utveckling och lärande.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Haninge kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brist/brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 25 juni 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Haninge kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Se till att lärare samverkar i arbetet med att nå utbildningens mål och att undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.
- Se till att lärarna i grundskolan anpassar undervisningen utifrån elevernas olika förutsättningar och behov.
- Utveckla former för samverkan mellan lärare och fritidshem i grundskolan.

Motivering

Samverkan mellan lärarna och samordning av ämnesområden

I läroplanen anges att lärarna ska samverka med andra lärare för att nå utbildningsmålen. I läroplanen anges vidare att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen samordnas i olika ämnesområden så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.

I Brandbergsskolan förekommer brister i lärarnas samverkan i undervisningen och brister i samordningen av undervisningen så att eleverna kan uppfatta större kunskapsområden som en helhet. Rektorn uppger i intervju att brister i samverkan mellan lärare bland annat grundar sig på svårigheter att motivera lärare från de tidigare skolenheterna Klockarbergsskolan och Brandbergsskolan att samverka kring pedagogiska frågor. Vidare berättar rektorn att skolan från hösten 2013 omorganiserat sig och gått från ett klasslärarsystem i årskurser 4 och 5 till ett ämneslärarsystem. Skolan har ämneslag för årskurserna 4-9 och rektorn vill att undervisande lärare från olika årskurser förs samman för att få till samverkan mellan ämnen. Rektorn menar att skolan inte har lyckats med

detta än. I intervju med lärarna uppger dessa att det finns en mötestid i veckan men att möten sällan genomförs i praktiken. Vidare uppger lärarna att det under läsåret är för få tillfällen som alla lärarna träffas i ämneslagen. Orsaker enligt lärarna i de lägre åldrarna är att de exempelvis ska delta i elevvårdsärenden istället för att träffas i ämneslagen. Det finns även lärare som undervisar i flera ämnen vilket innebär att läraren behöver delta i mer än ett ämneslag. Lärarna i årskurs 7-9 uppger även att det under detta läsår inte har funnits tid till att träffa lärare som undervisar i andra ämnen. Eleverna har inte heller deltagit i ämnesövergripande temaarbeten. I intervju med lärarna berättar de att de inte har hunnit med att planera temaarbeten mellan olika ämnen utan haft fokus på att hinna med det centrala innehållet i läroplanen för sina ämnen.

Anpassning av undervisningen

Av läroplanen framgår att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov och att lärarna har ett utpekat ansvar för att hänsyn tas till den enskilda individens förutsättningar. Även skollagen betonar att hänsyn ska tas till barns och elevers olika behov.

Brandbergsskolan brister i att anpassa undervisningen till varje elevs förutsättningar och behov. I intervju med eleverna för årskurs 9 berättar de om stor omsättning av lärare. I en klass har det varit 13 lärarbyten sedan årskurs 6 i fler olika ämnen. Eleverna berättar vidare att det tar tid för nya lärare att lära känna eleverna för att veta vilken nivå varje elev ligger på. Exempelvis har det tagit tid för de nya lärarna att lära känna eleverna och betygssättningen har blivit "huller om buller". Vidare berättar eleverna att de själva blir oseriösa när inte lärarna vet var de ligger kunskapsmässigt.

Elevernas uppgifter bekräftas av lärarna i intervju. Bland annat berättar lärare att de lärare som har slutat ibland har lämnat bristfällig elevinformation till efterföljande lärare, med resultatet att de nya lärarna har fått lägga ner extra mycket tid för att lära känna eleverna och undervisningen har därmed tagit längre tid. Vidare uppger lärarna i årskurs 7-9 att anpassningen inte alltid sker efter elevers individuella behov, utan mer grundar sig på stämningen i klassen som helhet. I klasser som lärarna bedömer som "lugna" blir anpassningen bättre genom att man "släpper på tyglarna" och hinner med att hjälpa eleverna. I en klass som lärarna bedömer som "stökig" finns det mindre möjlighet för anpassning. I dessa klasser uppger lärarna att de får hålla ett högre tempo i undervisningen för att eleverna inte ska börja prata för mycket. I dessa klasser blir det också svårare att ge en stimulerande undervisning och det blir svårare att arbeta med anpassning efter elevernas behov och förutsättningar. I samma intervju uppger lärarna att det är svårt att hinna med elever som behöver hjälp direkt och om de inte får det börjar de prata om annat och tappar intresset.

Bristen på anpassning framkommer enligt Skolinspektionens bedömning särskilt tydligt i de yngre årskurserna. I intervju med lärarna i de lägre åldrarna beskriver de att eleverna ligger på olika nivåer och att de i samma klass har allt ifrån elever med ingen eller begränsad skolbakgrund till elever som ligger på en hög kunskapsnivå. Flertalet intervjuade lärare uppger att de därmed är mycket svårt att anpassa undervisningen efter alla elevers behov. Flertalet lärare i de yngre årskurserna uppger vidare att det saknas strategier, rutiner och adekvat resursfördelning i Brandbergsskolan för att åtgärda detta. Enligt lärarna försöker de lösa anpassningen efter egna initiativ. En lärare har till exempel bestämt sig för att undervisa alla elever i klassen enligt kursplan i svenska som andraspråk för att hinna med att ge så många som möjligt stöd, samtidigt som läraren är medveten om att detta strider mot läroplanen samt att eleverna med hög kunskapsnivå inte får tillräckligt med utmaningar.

I intervju med rektorn uppger hon att en del lärare är bra på att anpassa undervisningen, men att anpassningen är individberoende. Rektorn bekräftar att det inte finns någon skolgemensam plan för att säkerställa att undervisningen anpassas efter alla elevers behov och förutsättningar.

I intervju med lärarna i de lägre åldrarna uppger de att till Sverige nyanlända elevernas kunskaper inte har kartlagts ordentligt och att de nyanlända eleverna inte får tillräckligt med studiehandledning. Detta bekräftas av rektorn som berättar att utbildningsförvaltningen håller på att bygga upp en central enhet som ska kartlägga behoven och kunskaperna hos till Sverige nyanlända elever. Enheten har inte kommit igång och under hösten 2013 har skolan tagit emot till Sverige nyanlända elever vars kunskaper inte har blivit kartlagda varken av kommunen eller av skolan.

Samverkan mellan lärare och fritidshem

I läroplanen anges att samarbetsformer mellan förskoleklass, grundskola och fritidshem ska utvecklas för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande. I skollagen anges att fritidshemmet kompletterar utbildningen i förskoleklassen och grundskolan.

I Brandbergsskolan saknas reell samverkan mellan grundskola och fritidshem. Av intervjuerna med lärarna i grundskolan framgår att det inte finns någon samverkan med personalen på fritidshemmet. Lärarna menar att fritidspersonalen inte är involverade i det löpande skolarbetet och att det saknas forum för en systematisk och övergripande samverkan mellan lärare och fritidspersonal. Rektorn bekräftar att fritidshemmet och grundskolan genomgått en konfliktfylld period då det har varit nödvändigt att dela lokaler. Rektorn uppger att samverkan mellan lärarna och fritidshemspersonalen uteblivit eller varit sporadisk.

Skolinspektionen konstaterar sammanfattningsvis att det finns brister inom området undervisning och lärande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Haninge kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 §, Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.5 Övergång och samverkan, 2.8 Rektorns ansvar

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Haninge kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Ge eleverna i grundskolan ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer undervisningens innehåll.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Av läroplanen framgår att lärarna har ett utpekat ansvar för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 674) anges att eleverna har rätt till inflytande över undervisningen, skolmiljön och verksamheten i övrigt. Kravet på att eleverna ska stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen innebär att det inte är tillräckligt att eleverna ges möjlighet att ta del i detta arbete utan det krävs ett mer aktivt arbete från skolans sida.

Skolan brister i att ge eleverna inflytande på arbetssätt, arbetsformer och över undervisningens innehåll. Vid intervjuerna uppger grundskoleeleverna att de sällan eller aldrig får vara med och lämna synpunkter på planeringen av undervisningen. Däremot ger några elever i årskurs 6 och 9 exempel på att de vid enstaka tillfällen fått vara med och ha inflytande över arbetssätt och arbetsformer. Inflytandet har exempelvis gällt tidpunkt för prov eller hur de ska redovisa eller om de ska arbeta i grupper eller ensamma. Ingen elev uttrycker i intervjuer att de fått vara med och påverka undervisningens innehåll. I intervjun med årskurs 9 eleverna berättar de att elevinflytandet varierar mellan klasserna och de uttrycks att det är lärarberoende om man får utöva inflytande över arbetssätt och arbetsformer. I intervjun med lärarna i årskurs 7-9 bekräftar de att elevinflytandet ser olika ut det vill säga att i vissa klasser sker ett mer ingående elevinflytande medan andra klasser sker det inte alls. Vidare uppger lärarna att deras uppfattning om en klass är "lugn" eller "stökig" påverkar hur

mycket elevinflytande eleverna får. I intervjun med rektorn uppger hon att det finns lärare på skolan som tycker att de inte kan låta elever vara med och bestämma över undervisningen för då har läraren ingen funktion. Rektorn berättar vidare att det är en minoritet av lärarna som arbetar med elevinflytande.

Utredningen visar att det finns brister gällande elevers reella inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Haninge kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

4 kap. 9 § skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Övergripande mål och riktlinjer Rektorns ansvar

Trygghet och studiero

Bedömning

Haninge kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Se till att ordningsreglerna följs upp vid skolenheten av samtlig personal.
- Se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling samt att vidta åtgärder som ger eleverna trygghet och studiero.
- Se till att personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling anmäler detta till rektorn.
- Upprätta en plan mot kränkande behandling som omfattar åtgärder anpassade efter varje verksamhets specifika behov och förutsättningar samt en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts.

Motivering

Ordningsregler

Enligt skollagen ska ordningsregler finnas för varje skolenhet. De ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet. Det är rektorn som ska besluta om ordningsreglerna.

Skolan brister i att synliggöra och följa upp ordningsreglerna. Rektorn uppger i intervjun att det finns ordningsregler på skolan som är framarbetade i elevrådet. Vidare berättar rektorn att ordningsreglerna finns uppsatta i klassrummen, men att det är lärarberoende hur ordningsreglerna följs. I intervju med lärarna

för årskurs 7-9 berättar de att det finns ordningsregler som uppdaterades för ett och ett halvt år sedan, men att problemet är att lärarna inte har samma förhållningssätt till dem. I intervju med lärarna i de yngre årskurserna berättar lärarna att de skulle ha utvärderat ordningsreglerna på klassråden men att det inte har gjorts. Vissa elever i årskurs 6 uppger i intervju att de inte känner till vilka ordningsregler som gäller på skolan. Eleverna i årskurs 6 tycker även att det bara är en lärare som bryr sig om ordningsreglerna och de uppger att de inte har varit med och tyckt till om reglerna.

Kränkande behandling

I skollagen anges att huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. I huvudmannens övergripande skyldighet att motverka kränkande behandling ingår att se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.

Skolan brister i att förhindra kränkningar och skapa trygghet och studiero. I intervjun med eleverna i årskurs 3 uppger de att eleverna i de lägre åldrarna säger fula ord till varandra och att det dagligen förekommer slagsmål och kränkande behandling på rasterna och ibland i klassrummen och på fritidshemmet. Vidare uppger eleverna i årskurs 6 att det i klassrummen och på raster förekommer sexistiska och homofobiska svordomar. Vidare uppger årskurs 6 eleverna att de äldre eleverna ibland stör undervisningen genom att banka eller sparka på klassrumsdörren när det är lektion. De vuxna försöker stoppa eleverna när det blir bråk, men det förekommer enligt eleverna oftast bråk ändå. Eleverna berättar vidare att vissa lärare inte gör något för att stoppa och förhindra våld och kränkande språkbruk. I intervjun med lärarna i de lägre åldrarna uppger de att det är konflikter hela tiden och personalen hinner inte med att ta hand om allt som sker. I intervjun med rektorn berättar hon att hon har lagt ner mycket tid på trygghetsfrågor i skolan. Rektorn upplever att det är mycket konflikter mellan elever, mellan lärare och elever och att det saknas ett gemensamt förhållningssätt bland lärarna. Rektorn uppger att dessa situationer stjälar tid och det blir mycket "brandkårsuttryckningar". Detta blir en ond spiral som gör att rektorn inte hinner följa upp händelser och arbeta förebyggande tillsammans med elevhälsa och övrig personal när det gäller kränkningar, studiero och trygghet.

Trygghet och studiero

Enligt skollagen ska utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Flertalet intervjuade elever uppger att det är pratigt och oroligt på vissa lektioner. Läraren säger enligt eleverna ifrån, men det slutar inte. Flera elever beskriver det som att man får ont i huvudet av allt prat. I intervjun med årskurs 9 eleverna uppger de att studieron på skolan ser olika ut beroende på vilken lärare klassen har, och att studieron bygger mycket på vilken relation eleverna har till lärarna. Vissa lärare bryr sig enligt eleverna inte om att säga till. Eleverna som går i profilklasserna upplever till exempel att de till större del har studiero, vilket också bekräftas av Skolinspektionens lektionsobservationer.

I intervju med lärarna i de yngre åldrarna uppger de att de inte hinner med att skapa studiero. Flera lärare hänvisar till skolans brister vad gäller särskilt stöd, till utmaningen att möta elever. Lärarna i de yngre åldrarna tycker det har skapats en större oro i klasserna med införandet av ämneslärarsystemet från årskurs 4. Exempelvis får lärare lämna eleverna ensamma i klassrummen för att springa vidare till nästa lektion, och ibland kan eleverna därmed vara själva i klassrummet i upp till 20 minuter. Vidare berättar lärarna att det finns många elever med stödbehov som hamnar i stora klasser och blir utåtagerande för att lärarna inte hinner hjälpa dem tillräckligt mycket.

I intervju med lärarna i årskurs 7-9 bekräftar de att det förekommer brister i studieron. Det saknas enligt lärarna till exempel strategier på skolan för hur man ska arbeta med klasser där det förekommer oro.

Anmälning av kränkande behandling

Enligt skollagen är lärare och annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn.

Enligt samtliga elevgrupper som Skolinspektionen intervjuat reagerar de flesta vuxna när en elev utsätts för kränkande behandling. Skolan har också skriftliga rutiner som anger hur personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling ska anmäla detta till rektorn. Utredningen visar dock att dessa rutiner inte alltid följs och att personalen inte alltid anmäler till rektorn när de får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling. I intervjuer med lärarna i de lägre åldrarna samt årskurserna 7-9 uppger de att de försöker anmäla det flesta kränkningar till kuratorn som i sin tur meddelar rektor. Dock framkommer i samma intervjuer att lärarna inte anmäler alla kränkningar. Om det exempelvis förekommer en ordväxling mellan elever med kränkande språkbruk löser de det istället ofta på plats utan att vidarerapportera till rektorn. I intervjun med företrädare för

elevhälsan berättar de att lärarna inte anmäler allt och att det är förståeligt att inte lärarna orkar med att anmäla alla former av kränkningar. Det innebär att rektorn inte får kännedom om alla kränkningar och att hon därmed inte får en tillräckligt samlad bild av verksamheten för att kunna sätta in förebyggande insatser.

Plan mot kränkande behandling

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

I Skolverkets allmänna råd för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10) anges att arbetet med planen mot kränkande behandling bör bedrivas så att planen återspeglar förhållanden i varje enskild verksamhet.

I den plan mot kränkande behandling som Skolinspektionen tagit del av saknas identifierade åtgärder som är riktade mot grundsärskolan och fritidshemmet. Dessutom saknar planen en redogörelse för hur de planerade åtgärderna genomförts från föregående läsår. Rektorn bekräftar att planen inte återspeglar förhållandena, behoven och arbetet i grundsärskolan samt att det inte finns ett aktivt arbete kring dokumentet.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans arbete med trygghet och studiero. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Haninge kommun föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

5 kap. 3, 5 och 6 §§ och 6 kap. 7, 8 och 10 §§ skollagen, Lgr11, 2.1 Normer och värden och Läroplanen för grundsärskolan 2011 2.1 Normer och värden

Särskilt stöd

Bedömning

Haninge kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Se till att lärare uppmärksammar att en elev som inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolsituationen anmäler det till rektor.
- Se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds.

- Se till att särskilt stöd till elever i grundskolan ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att en elev ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.
- Se till att resursfördelning och stödåtgärder anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärare gör.
- Se till att ge studiehandledning på modersmål till elever i grundskolan som har behov av det.

Motivering

Uppmärksamma elevers svårigheter och anmäla till rektorn som skyndsamt utreder

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, så ska detta anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds.

Lärarna brister i att anmäla till rektor om elevers svårigheter och rektor brister i att skyndsamt utreda elevens behov. I intervju med rektorn uppger hon att lärarna har ett delegerat ansvar att göra en pedagogisk utredning om en elev riskerar att inte nå målen. Denna delegation bekräftas av lärarna. Utredningen kan sedan ligga till grund för ett åtgärdsprogram. Lärarna uppger dock att det kan ta månader innan undervisande lärare får återkoppling från elevhälsoteamet om huruvida det blir beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller inte. I intervju med lärarna i årskurs 7-9 berättar de att alla lärare inte tar sitt ansvar att skriva pedagogiska utredningar när de upptäcker att en elev riskerar att inte nå målen, bland annat på grund av att de inte hinner med att göra utredningar eller bristande återkoppling från elevhälsan. Företrädare för elevhälsan bekräftar att inte alla lärare gör pedagogiska utredningar. Enligt representanter för elevhälsan är det i de lägre årskurserna som pedagogiska utredningar ofta saknas.

Rektorn bekräftar i intervjun med Skolinspektionen att rutinerna har blivit tydligare, men att Brandbergsskolan saknar förutsättningar för att tillgodose alla elevers behov av särskilt stöd. Detta medför i sin tur enligt rektorn att det tar lång tid innan åtgärderna fastställs, implementeras och följs upp. Rektorn bekräftar att skolans bristande förmåga att ge särskilt stöd innebär att lärarna ibland avstår från att uppmärksamma elever som riskerar att inte nå målen och avstår från att skriva pedagogiska utredningar.

Särskilt stöd till elever för att nå kunskapskraven

I skollagen framgår att om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd.

Skolan brister i att ge stöd till eleverna i den omfattning som behövs för att eleverna ska nå kunskapskraven som minst ska uppnås. Flertalet av de lärare som Skolinspektionen intervjuat uppger att det finns elever i skolan som har behov av särskilt stöd, men som inte får det. I intervju med lärarna i de yngre åldrarna uppger en lärare till exempel att flertalet elever i lärarens klass är i behov av särskilt stöd. Läraren uppger att man då tvingas till en svår avvägning: försöka lösa situationen själv, eller lägga ner en massa tid på att skriva pedagogiska utredningar som elevhälsan ändå kommer att prioritera bort för att resurstödet läggs på andra elever som har större behov. Den intervjuade läraren uppger att valet ofta blir att göra det man kan för eleverna fast man vet att det inte räcker. Detta resonemang återkommer vid Skolinspektionens intervjuer både med lärare och från företrädare för skolans elevhälsa. Vidare berättar flera intervjuade lärare att de är bekymrade över eleverna i årskurs 4 och 5 där hälften av eleverna är i behov av särskilt stöd. Enligt lärarnas bedömning är det många elever i dessa årskurser som inte når kunskapskraven då de är i behov av tydligare struktur, eller av att gå i mindre undervisningsgrupper. Utöver detta finns till Sverige nyanlända elever som kan vara analfabeter, eller som bär med sig traumatiserande upplevelser vilka påverkar skolarbetet. Enligt flertalet intervjuade lärare saknas särskilt stöd för dessa elever, bland annat då utredningar drar ut på tiden och skolan vid tillsynsbesöket saknar specialpedagogisk kompetens.

I intervju med eleverna i årskurs 9 berättar de att de inte får tillräckligt med särskilt stöd. Eleverna uppger att man måste ha det riktigt svårt för att få hjälp. Exempelvis berättar en elev att elevens modersmålslärare fått hjälpa eleven med No-ämnena istället för att eleven fick stöd av undervisande lärare eller annan resurslärare. Eleven fick hjälpen på modersmålet som eleven kan sämre än svenska. I intervjun med rektorn bekräftar hon att skolan saknar de resurser som skulle krävas för att ge särskilt stöd till elever på skolan.

Resursfördelning och stödåtgärder

Enligt läroplanen har rektorn ansvar för att resursfördelning och stödåtgärder anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärare gör.

Av Skolinspektionens utredning framgår att resursfördelningen och stödåtgärder i Brandbergsskolan inte anpassas till elevernas utveckling. Skolan har rutiner för hur åtgärdsprogram ska utarbetas. Eleverna har också tillgång till kurator, skolsköterska, skolläkare och skolpsykolog och resurslärare. Både rektorn, lärarna och företrädare för elevhälsan uppger dock att dessa resurser inte räcker till för de tomfattande stödbehov som finns bland eleverna på skolan. Enligt rektorn, flertalet intervjuade lärare och företrädare för elevhälsan förekommer det många exempel på elever med diagnoser, som påverkar deras kunskapsinhämtning och som inte får tillräckligt stöd. Vid intervjuer med lärare framkommer att de i vissa årskurser har stora klasser med många elever i varje klass som till exempel har inlärningsssvårigheter, bristande språkkunskaper eller ett stödbehov som förutom pedagogiska insatser också omfattar behovet av psykosocialt stöd.

Skolan har en introduktionsklass för till Sverige nyanlända elever i årskurserna 7-9, men inte för nyanlända elever i de lägre åldrarna utan eleverna placeras direkt i de ordinarie klasserna. Enligt lärarna händer det att de då inte hinner med att stötta alla elever som är i behov av stöd. Lärarna menar att eleverna på grund av bristande språkkunskaper ibland sitter tysta och att stödbehovet därmed inte uppmärksammas av lärarna.

Studiehandledning

Enligt skolförordningen ska en elev få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det.

Skolan brister i att ge studiehandledning till alla elever som behöver det. Enligt intervju med rektor får de elever som går i introduktionsklassen årskurs 7-9 studiehandledning på modersmålet. Vidare berättar rektorn att eleverna som går i de lägre åldrarna beviljas studiehandledning när läraren ansöker om det till rektorn som sedan beställer tjänsten hos kommunen. De till Sverige nyanlända elever kan vara allt från analfabeter till elever med goda ämneskunskaper när de kommer till Brandbergsskolan. Dessa elever börjar direkt i en klass och får studiehandledning på sitt modersmål maximalt en timme i veckan. I intervjun med lärarna i de lägre åldrarna bekräftas att elevernas kunskaper inte är kartlagda och att de nyanlända eleverna inte får tillräckligt med studiehandledning på sitt modersmål. I intervjun med företrädare för elevhälsan uppger de att lärarna ansöker om studiehandledning men att de inte har fått det beviljat av rektorn. En annan anledning som lärarna uppger är att undervisande lärare inte lyckas få till ett samarbete med läraren som utför studiehandled-

ningen. En tredje anledning som representanter i elevhälsan uppger i intervjun är att lärarna tror att de kommer att få avslag på ansökan om studiehandledning och därför har ansökningar uteblivit i vissa fall, trots att elever bedöms vara i behov av det.

Skolinspektionen konstaterar sammanfattningsvis att det finns brister inom skolans arbete med särskilt stöd. Skolan uppfyller därmed inte författningarnas krav och Haninge kommun föreläggs åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 8-10 §§ skollagen, 5 kap. 4 § skolförordningen, Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Haninge kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Se till att lärarna utnyttjar vid bedömning och betygssättning all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven.

Motivering

Vid betygssättning ska läraren enligt läroplanen utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven och göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper.

Skolan brister i att utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper för bedömning och betygssättning. I intervjun med eleverna för årskurs 9 uppger de att i en klass i årskurs 9 har det varit 13 lärarbyten i olika ämnen sedan årskurs 6. Under denna tid saknades en behörig engelsklärare under ett par år. Dessa elever berättar i intervjun att betygen blir konstigt satta och eleverna tappar förtroendet för att betygen ger en rättvis bild av deras kunskaper. I intervjun med lärarna uppger de att överlämningar av elevinformation inte alltid fungerar mellan lärare som slutar och ny lärare som ska fortsätta undervisningen. Exempelvis skulle det göras en överlämning i naturorienterande ämnena i årskurs 9 och den överlämnande läraren hann aldrig träffa den läraren som skulle ta vid. Lärare berättar att man i detta fall var tvungen att starta om med att lära känna eleverna och skapa sig en bild över hur eleverna låg till kunskapsmässigt. Detta innebär att läraren tappar information om hur det gått för eleverna i de tidigare momenten. Vid avslutande samtal med rektorn och de biträdande rektorerna påtalas de bristande överlämningarna av Skolinspek-

tionen. Rektorn menar att skolan har satt av tid i skolans kalendarium för överlämningar, men att det har förekommit att lärare inte gått på dessa möten.

Skolinspektionen konstaterar sammanfattningsvis att lärarna inte utnyttjar vid bedömning och betygssättning all tillgänglig information om elevernas kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven. Skolan uppfyller därmed inte författningarnas krav och Haninge kommun föreläggs åtgärda bristerna.

Författning

Lgr 11 2.7 Bedömning och betyg

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Haninge kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Säkerställa att rektorn ser till att det dagliga arbetet är inriktat mot elevernas utveckling och lärande och mot att de nationella målen uppfylls.
- Se till att personalen vid skolenheterna ges möjlighet till kompetensutveckling.
- Se till att det vid skolenhetens grundskola bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.
- Se till att kvalitetsarbetet genomförs under medverkan av elever och att elevernas ges möjlighet att delta i arbetet.
- Se till att kvalitetsarbetet är dokumenterat.

Motivering

Rektors ansvar för att det dagliga arbetet

I läroplanen anges att rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.

Rektorn brister i att se till att det dagliga arbetet är inriktat mot elevernas utveckling och lärande och mot att de nationella målen. I intervju med rektorn uppges att från hennes start hösten 2012 har hennes tid gått åt till att lösa akuta frågor som att exempelvis åtgärda staket för en gångbro i skolan, lösa konflikter bland personal och elever eller få föräldrar att bli engagerade i skolan. Rektorn berättar vidare att utbildningsförvaltningen har gjort en konsekvensanalys av beslutet att slå ihop Klockarbergsskolan med Brandbergsskolan, men däremot

mot har inte utbildningsförvaltningen följt upp själva sammanslagningen. Rektorn uppger att hon har fått arbeta mycket med konflikter i personalgruppen. Rektorn berättar vidare att hon har koncentrerat sig på att utveckla en gemensam kultur mellan lärarna från de olika skolorna, men rektorn inser att hon inte hinner följa upp detta arbete. Detta innebär att det fortfarande finns två skolkulturer i skolan enligt rektorn. Rektorn uppger att det har varit ett enormt tryck på henne att se till att skolans miljö ska vara trygg och funktionell. Dock menar rektorn att förvaltningen inte ger förutsättningar för att arbeta långsiktigt på skolan som pedagogisk ledare. Löften från utbildningsförvaltningen om t ex skolans utemiljö, har inte infriats. Rektorn berättar vidare att hon kommer med förslag på förändringar till utbildningsförvaltningen utan att det händer något ”man får hela tiden nya bud om varför saker och ting inte händer”.

Rektorn berättar vidare att skolan inte har arbetat med kunskapsresultaten och analyserat hur de behöver utveckla undervisningen. Exempelvis finns det ingen på skolan som har behörighet att undervisa i ämnet svenska som andraspråk. Trots detta finns det lärare som undervisar i svenska som andraspråk samtidigt som de undervisar i svenska. Rektorn uppger att det inte finns någon strategi för hur man ska komma tillrätta med bristen. Exempelvis finns det ingen plan för kompetensutveckling i ämnet svenska som andra språk eller hur man ska lyckas stimulera duktiga elever i dessa klasser när större delen av svenskundervisningen är i ämnet svenska som andra språk. Rektorn uppger vidare att matematikundervisningen inte är tillräckligt bra och att den inte alltid är riktad mot de nationella målen. Detta bekräftas av den nationella statistiken som visar att endast 24 procent av eleverna i årskurs 3 klarar alla delprov i de nationella proven i matematik.

I intervju med årskurs 7-9 lärarna upplever de att rektorn inte är deras pedagogiska ledare. Lärarna uttrycker en uppfattning om att det är svårt för rektorn att hinna med att följa upp de områden som skolan arbetar med exempelvis formativ bedömning. I intervju med lärarna för de yngre åldrarna bekräftar de att rektorn hela tiden är involverad i akuta ärenden och hinner inte arbeta med verksamhetsutveckling som är riktad mot de nationella målen. I intervju med lärarna för de yngre åldrarna uppger de att rektorn är pressad och stressad från alla håll och att lärarna därför drar sig för att lyfta pedagogiska frågor med henne.

Kompetensutveckling

Enligt läroplanen för grundskolan och grundsärskolan ansvarar rektorn för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter.

I Skolinspektionens utredning framkommer att det finns tydliga kompetensutvecklingsbehov på skolan, men att personalen inte får den kompetensutveckl-

ing som krävs för att professionellt kunna utföra sina uppgifter. Rektorn uppger vid intervju att skolan har budgeterat 800 kr per person i kompetensutveckling, men att dessa medel i praktiken inte finns tillgängliga. Rektorn uppger att skolans lärare har ett kompetensutvecklingsbehov bland annat vad avser språkutvecklande arbetssätt och svenska som andraspråk, men att skolan inte har förutsättningar för sådan kompetensutveckling. I intervju med lärare i grundsärskolan uppges att personalen själva väljer vilken kompetensutveckling de är intresserade av och att personalen själv får betala för den. I intervju med lärare från de lägre årskurserna beskriver de att skolan inte kallar in vika-rie för lärare som går fortbildning och därför är det inte oftast möjligt att fortbilda sig. Eventuell fortbildning måste istället arbetslaget lösa internt, genom att till exempel byta undervisning med varandra eller be en annan lärare att ta över undervisningen. Enligt lärarna innebär detta att de hellre avstår från fortbildning. Enligt rektorn har skolan under våren startat ett par utbildningsinsatser för personalen. Vidare berättar rektorn att hon vill arbeta med kompetensutveckling och följa upp de åtgärder som gjorts, men att det saknas resurser för det.

Systematiskt kvalitetsarbete

Enligt skollagen är det rektors ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 20112:98) ska rektorn tillsammans med personalen och utifrån uppföljningen analysera vad i enhetens verksamhet som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen.

Brandbergsskolans systematiska kvalitetsarbete uppvisar stora brister, och då främst vad gäller uppföljning, analys och åtgärder kopplade till elevernas måluppfyllelse. Enligt Skolverkets nationella statistik har skolans elever under minst fem år haft en måluppfyllelse under riksgenomsnittet. Under samma period har det också förekommit konstanta skillnader mellan pojkars och flickors resultat, där pojkarnas måluppfyllelse är lägre eller mycket lägre än riket som helhet. Skolan har också haft ett relativt lågt elevdeltagande på de nationella ämnesproven i årskurs 9, vilket vare sig skolläda eller lärare uppmärksammat. Vidare finns det betydande skillnader i kunskapsresultat mellan elever med utländsk bakgrund och elever med svensk bakgrund. Det har inte heller förekommit någon systematisk uppföljning eller analys av de mycket låga resultaten i nationella ämnesproven i årskurs 3, där till exempel endast 28 procent av eleverna nådde målen på samtliga delprov i matematik. Det saknas

uppföljning, utvärdering och dokumentation av de åtgärder som åstadkom att 84 procent av dessa elever, enligt skolans egen sammanställning, bedömdes nå målen i matematik några månader efter de nationella ämnesproven. Dessutom har en betydande andel elever i årskurs 9 inte deltagit i nationella ämnesproven de fem senaste åren, framförallt matematik och engelska.

Rektorn uppger vidare att skolan inte har arbetat med kunskapsresultat på skol- och gruppnivå, men att rektorn och lärarna följer upp elevernas kunskapsresultat på individnivå. Rektorn konstaterar att hon har svårt att systematiskt följa upp resultat då mycket av rektorns tid går åt till att lösa konflikter, bemöta akuta händelser, förebygga otrygg miljö och lösa enskilda elevärenden. Rektorns uppfattning är att skolledningen saknar förutsättningar att arbeta långsiktigt.

I intervju med lärarna uppger de att de ibland diskuterat elevers betyg för att identifiera vilka som behöver hjälp, på klass eller individnivå. Lärarna uppger dock att de inte analyserat kunskapsresultaten på skolövergripande nivå, per ämne eller över tid. En orsak som lärarna uppger är att skolan har bytt rektorer ofta, varvid det systematiska kvalitetsarbetet förändrats eller avstannat. Lärarna i de lägre årskurserna berättar att de inte har analyserat kunskapsresultaten. Det har enligt dessa lärare inte heller skett någon sådan analys i skolans utvecklingsgrupp enligt dem som är med i den gruppen. I intervju med de biträdande rektorerna bekräftar de att det inte finns någon kontinuitet och tid för att arbeta med analys och utveckling. Kunskapsresultat har redovisats för personalen men dessa har inte analyserats på övergripande nivå. I intervju med lärarna för årskurs 7-9 uppger de att eleverna inte är delaktiga i det systematiska kvalitetsarbetet.

Av dokumentation som Skolinspektionen tagit del av inför tillsynsbesöket framgår det att skolan har ett dokument som kallas de mest prioriterade områdena i vilket det beskrivs vad skolan ska arbeta med under året och varför just dessa områden har valts och vilka åtgärder som planeras vidtas. Dock saknas dokumentation som ska ligga till grund för analys av måluppfyllelse och en samlad bild över kunskapsresultaten inom enheten.

Sammantaget visar utredningen att det vid skolan inte bedrivs ett kvalitetsarbete som omfattar uppföljning och utvärdering av att verksamheten är inriktad mot elevernas utveckling och lärande och mot att de nationella målen uppfylls. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Haninge kommun föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

4 kap. 4-6 §§ skollagen, Lgr 11 2.8 Rektorns ansvar, Läroplan för grundskolan 2011, 2.8 Rektorns ansvar

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro**Bedömning**

Haninge kommun måste vidta följande åtgärd/åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Se till att elever har tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval kan tillgodoses.
- Se till att elevhälsan arbetar förebyggande och hälsofrämjande och att elevhälsan stödjer elevernas utveckling mot utbildningens mål samt omfattar specialpedagogiska insatser.

Motivering*Studie- och yrkesvägledare*

Elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ska enligt skollagen ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av deras framtida studie- och yrkesvägledare kan tillgodoses.

Skolan brister i att tillgodose att alla elever får vägledning och kompetens inför utbildning och yrkesval. Av tillsynen framgår att skolorna har tillgång till personal med kompetens inom studie- och yrkesvägledning. Dock riktar studie- och yrkesvägledaren enbart sina insatser mot elever i årskurs 8 och 9, enligt rektor. Rektorns uppgifter bekräftas av lärarna i de lägre årskurserna. Det finns inte heller någon annan personal som tillgodoser detta behov. En konsekvens av detta blir att eleverna varken får stöd vid val av språkvalet inför årskurs 7 eller förbereds över tid för att kunna göra välgrundade studie- och yrkesval. Rektorn uppger att kommunens utbildningsförvaltning har gjort en omorganisation kring grundskolornas tillgång till studie- och yrkesvägledare och av den anledningen har skolans arbete med att ta fram en plan för alla elevers tillgång till personal med kompetens inom studie- och yrkesvägledningen försenats.

Elevhälsan

Av skollagen framgår att det för eleverna i förskoleklass och grundskola ska finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande, och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Elevhälsan ska omfattas av medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 276) betonas att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan. Det anges även att elevhälsan har ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör elevernas arbetsmiljö, skolans värdegrund och undervisningen om tobak, alkohol och andra droger och övrig livsstilsrelaterad ohälsa samt sex och samlevnadsundervisning m.m.

I intervju med rektorn redogör hon för elevhälsans funktioner. Skolan har en kurator som arbetar heltid, en skolsköterska som arbetar heltid, skolpsykolog vid behov samt en heltidstjänst och en halvtidstjänst för resurspersoner med lärarutbildning. För tillfället finns ingen tillgång till personal med specialpedagogisk kompetens. Rektor uppger att rekrytering av specialpedagog pågår. Skolinspektionen vill i detta sammanhang påpeka att avsaknaden av tillgång till specialpedagogisk kompetens är anmärkningsvärd, mot bakgrund av det omfattande stödbehov som skolledning, lärare och elevhälsa bedömer finns bland eleverna på skolan.

I intervjuer med rektorn, företrädare för elevhälsan och lärarna framkommer att kuratorstjänsten kommer att reduceras till 75 procent av en heltidstjänst. Samtliga intervjuade personalgrupper och elever i årskurs 9 uppger att detta är en källa till stor oro, då elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbetet redan är eftersatt och nu troligtvis i ännu lägre grad kommer att kunna tillgoda elevernas behov.

I intervju med elevhälsan uppger representanterna att det är svårt att tillgodose hela det behov som finns bland eleverna på skolan. Insatserna blir enligt de intervjuade istället mer i form av akutinsatser. Avsaknaden av det förebyggande elevhälsoarbetet bidrar också enligt skolledning, lärare och företrädare för elevhälsan till att det förekommer otrygghet och kränkningar i skolan. Representanterna i elevhälsan känner till att det förekommer dagliga slagsmål och kränkande språkbruk bland de yngre eleverna och försöker vidta olika åtgärder kring detta. Men också detta blir i huvudsak åtgärdande insatser och något förebyggande och hälsofrämjande elevhälsoarbete förekommer knappt.

Utredningen visar sammantaget att inte alla elever på Brandbergsskolan har tillgång till personal med kompetens inom studie- och yrkesvägledning. Dessutom saknar elevhälsan specialpedagogisk kompetens och elevhälsans arbete är

inte inriktat på förebyggande och hälsofrämjande insatser. Verksamheterna uppfyller därmed inte författningarnas krav och Haninge kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

2 kap. 25 och 29 §§ skollagen

På Skolinspektionens vägnar

Anna Rydin
Beslutsfattare

Henrik Ahlberg
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.